

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תשא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז

(תרגום הפשו)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שבעים שנה לנשיאת ב"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

הו"ח ר' יהושע ישראל לייב שיחי' סטארק,

ליום הולדתו, ז' אדר

הרה"ת ר' חיים אברהם שיחי' מינץ,

ליום הולדתו, י"ב אדר

הרה"ת ר' מאיר שיחי' ריווקין,

ליום הולדתו, ט"ז אדר

הו"ח ר' זאב שיחי' אסטער,

ליום הולדתו, ש"ק פ' כי תשא, ח"י אדר

הו"ח ר' מיכאל שיחי' אנגלסון,

ליום הולדתו, ש"ק פ' כי תשא, ח"י אדר

הרה"ת ר' משה שיחי' קסלמן,

ליום הולדתו, ש"ק פ' כי תשא, ח"י אדר

הרה"ת ר' יוסף יצחק (ברח"א) שיחי' מישולוין,

ליום הולדתו, כ"ף אדר

הרה"ת ר' מאיר אליעזר שיחי' שמוקלער,

ליום הולדתו, כ"ף אדר

הו"ח ר' ראובן אלי' שיחי' הורוויץ,

ליום הולדתו, כ"א אדר

הרה"ת ר' אברהם פסח שיחי' קליין,

ליום הולדתו, כ"ב אדר

הרה"ת ר' מרדכי שיחי' פוליטיקא,

ליום הולדתו, כ"ב אדר

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק

ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

* * *

לזכות

החייל ב"צבאות השם" ישראל הכהן שיחי'

ליום הולדתו החמישי לאויש"ט, ש"ק פ' כי תשא, ח"י אדר ה'תש"פ

ולזכות אחיו ואחיותיו חיילי "צבאות השם" שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' יחזקאל הכהן זוגתו מרת נחמה עטא שיחיו רייבארן

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

א. דברי רש"י, כאן לא אמר ועמד

בפסוקי¹, וידבר ה' אל משה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים, מפרש רש"י ב, דבור המתחיל השני: "אתה והעם, כאן לא אמר ועמד".

בפשטות, בא פירוש רש"י זה כהמשך לפירוש השני ב, דבור המתחיל הראשון, לך עלה מזה – כלפי שאמר לו בשעת הכעס לך רד² אמר לו בשעת רצון לך עלה, ובהמשך לך אמר רש"י שבדיוק כשם שלגבי משה, רפא הקדוש ברוך הוא באמרו, לך עלה את אמירתו לפני כן – בשעת הכעס – לך רד, כך גם לגבי ישראל: כנגד דברי הקב"ה לפני כן, כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים, שאינם לשבחם של ישראל, כפי שמפרש זאת רש"י³, שחת עמך, שחת העם לא נאמר אלא עמך, ערב רב שקבלת מעצמך... הם שחתו והשחיתו, אמר הקדוש ברוך הוא עתה (לך עלה מזה...) אתה והעם... ולא, ועמד".

אך צריך להבין: לגבי הפסוק הקודם, כאשר מדובר על ה, ערב רב, אשר הם, שחתו והשחיתו, מובן שרש"י צריך לפרש את הדיוק בפסוק, עמד ולא, העם, כי עד עתה עדיין לא למדנו שרק ה, ערב רב נקראים, עמד. אבל לאחר מכן, בפסוקנו, כאשר מדובר על ההליכה לארץ ישראל – עלה... אל הארץ אשר נשבעתי... – הרי מדובר בפשטות על כל ישראל, ומדוע תהיה בכלל מחשבה שצריך להיות כתוב, עמד, ומדוע צריך רש"י להבהיר את זאת ש, כאן לא אמר ועמד?

ומצד שני: אם קיימת מחשבה שכל ישראל ייקראו, עמד, שבענין זה הם צריכים להיזכר דוקא בצורה זו, ואשר לפיכך החידוש והדגש הוא ש, כאן לא אמר ועמד – צריך היה רש"י להתעכב על המילים, לך נחה את העם אל

אשר דברתי לך – המוזכרות לפני כן⁴ (לפני שני פסוקים), ולומר שם, כאן לא אמר עמד?⁵

ב. שני הפסוקים מדברים על שני סוגים שונים של העם

ההסבר לכך הוא: כוונת רש"י היא להבהיר כאן ענין נוסף שאינו מובן: לגבי משה (אתה), מובן מדוע צריכה התורה לומר, לך עלה מזה, כי עד עתה לא מצאנו שהסירו ממנו את הדבור, לך רד.

אך לגבי כלל ישראל, ה, עם, כבר נאמר לפני כן, לך נחה את העם אל אשר דברתי לך, ומה מוסיפות המילים, לך עלה... אל הארץ...⁶? ועד כדי כך, שהדברים נאמרו בדיבור מיוחד של הקב"ה – וידבר ה' אל משה לך עלה... ובהפסקת הסיפור, ויגוף ה' את העם...?

לפיכך מסיק רש"י ששני פסוקים אלו מדברים על שני סוגים שונים: לך נחה את העם... מדבר אודות בני אברהם יצחק ויעקב, והאחרים, אשר חטא לי – אמחנו מספרי. ומאזרח יותר, לאחר ויגוף ה'... (קצת פרעון) על אשר עשו את העגל^{6*}, מופיע החידוש, המוזכר בדיבור נפרד, לך עלה מזה... והעם... – כאן מדובר רק על ה, ערב רב⁷, הזקוקים לאזהרה ותיקון

4 לב, לה.

5 ובפרט שה, שעת רצון שבפרש"י כאן כבר הותחלה לכאורה מהדיבור, לך נחה גו' – ראה פרש"י עקב (י, יא), דמשמע, שהדיבור, לך נחה גו' ה' במ' יום האחרונים*, עיי"ש (ומתורצת עפ"י קושיית המשכיל לדוד כאן).

6 וגם זה ד, ושלחתי לפניך מלאך (לג, ב) כבר נאמר לפני – הנה מלאכי ילך לפניך (וראה גם משפטים כג, כ (וברש"י) ואלך). וניקח: גם את"ל שנתוסף איה פרט בהדיבור, לך עלה גו' – לפה נאמר בפ"ע ולא כללו יחד עם הדיבור, לך נחה גו' ? ואף ש, לך נחה את העם קאי על משה ו, לך עלה גו' והעם מדבר אל בני (שהם יעלו) – מ"מ, מכיון שתוכן הענין אחד הוא (ההליכה אל הארץ גו'), הו"ל לכללם יחד. ולהעיר מעקב שם ובפרש"י.

6* וראה רמב"ן לב, לד"ה.

7 אף שעפ"י צע"ק מה שדוקא בפסוק זה ממשיך, נשבעתי לאברהם גו' לורעך אתננה.

* ולהעיר שגם הפסוקים לג, ז"א הם הנהגת משה, מיזם הכפורים עד שזוקם המושך (פרש"י שם, יא).

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלילה".

מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

1 פרשתנו לג, א.
2 פרשתנו לב, ז.
3 עה"פ שם.

ולפי זה מתחדש חידוש גדול: כיון שנאמר „וישק את בני ישראל” מובן, שאת ה„ערב רב” לא השקו. ולפי זה, אנשי ה„ערב רב” אשר עבדו לעגל בלא עדים ובלא התראה נותרו בחיים¹⁵, והגזירה „אמחנו מספרי” לא התבצעה באופן של „לכלותם יחד”, אלא „וביום פקדי ופקדתי” כפי שהיה אצל בני ישראל, כי גם על ה„ערב רב” התחנן משה רבינו, והקדוש־ברוך־הוא נענה „שמעתי אליך”¹⁶.

ד. את ה„ערב רב” אין מתאים לבדוק כ„סוטות”

ואכן, מדוע לא השקו את ה„ערב רב”? את זאת מסביר רש”י בפירושו על „וישק את בני ישראל”⁸ ובפירושו בהמשך הפרשה: על „וישק את בני ישראל”⁸ אומר רש”י „נתכוין לבדקם כסוטות”. וכיצד מתקשר לכאן הענין של „סוטות”¹⁶? הדבר מובן מפירושו רש”י בהמשך הפרשה. על „פסל לך”¹⁷ אומר רש”י: „משל למלך... והניח ארוסתו עם השפחות... כך המלך זה הקדוש־ברוך־הוא, השפחות אלו ערב רב, והשושבין זה משה, ארוסתו של הקדוש־ברוך־הוא אלו ישראל”. כלומר, חטא העגל דומה לקלקול של ארוסה¹⁸, ולכן „נתכוין לבדקם כסוטות”.

ולפי זה מובן בפשטות מדוע לא השקו את ה„ערב רב”, שהרי „השפחות אלו ערב רב”. כלומר, הם אינם „ארוסתו של הקב”ה”, ולגביהם אין מתאים הענין של „לבדקם כסוטות”.

מיוחדים, כפי שיוסבר להלן בסעיף ה’.

[לפי זה מובן גם מדוע אומרת התורה כאן „והעם אשר העלית מארץ מצרים”, שמשנה הוציאם ממצרים – אותו ביטוי המופיע לפני כן „שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים”, שכוונתו ל„ערב רב שקבלת בעצמך”, כאמור לעיל – כי גם כאן הכוונה היא רק ל„ערב רב”].

ג. ההבדל בין „בני ישראל” לבין „ערב רב”

ההבדל בין שני הסוגים הללו בענין עובדי העגל בפועל מוזכר בתורה:

רש”י כבר פירש לפני כן⁸: „שלש מיתות נדונו שם אם יש עדים והתראה בסיף .. עדים בלא התראה במגפה .. לא עדים ולא התראה בהדרוון שבדקום המים וצבו בטניהם”.

לגבי „שלש המיתות” כפי שהן מוזכרות בתורה, יש הבדל בולט לעין: לגבי „סיף” נאמר⁹ „ויפול מן העם...”, וכן לגבי המגיפה נאמר¹⁰ „ויגוף ה’ את העם”. ולעומת זאת, לגבי אלה אשר „בדקום המים וצבו בטניהם” נאמר⁸: „וישק את בני ישראל”.

ההבדל בין „עם” לבין „בני ישראל” בפשטות הוא: הביטוי „עם” כולל את כל העם – גם את הגרים וכדומה, ואילו הביטוי „בני ישראל”, המופיע בניגוד לביטוי „עם”, משמעותו – בני אברהם יצחק ויעקב¹¹. כפי שנאמר בתורה¹² לגבי יציאת מצרים: „ויסעו בני ישראל... כשש מאות אלף רגלי הגברים... וגם ערב רב עלה אתם”, מכאן רואים ש„ערב רב” אינם נכללים במספר השישים ריבוא¹³ של בני ישראל¹⁴.

(8) לב, כ.

(9) שם, כח.

(10) שם, לה.

(11) ואף שבכ”מ פשוט שקאי על כל ישראל, גם הגרים (וברובם ככולם דהציונים נאמר „דבר אל בני וכו’” (ב) – מ”מ, במקום שהפסוק משנה מ, „עם” ל„בני” כבנוד” משמע שהתוכן שונה – ככפנים.

(12) בא יב, לז”ה.

(13) וכדומה ג”כ מהמנין דפ’ במדבר ופ’ פינחס שלא נמנו כ”א בני השבטים.

(14) ראה תיב”ע ומכילתא בא שם.

(15) ודווקא גדול לומר שלא הי’ אף א’ מהערב רב שחטא בלא עדים ובלא התראה (ולא הי’ מי להשקות).

ולהעיר: ממשטות לשון רש”י „עמך ערב רב .. הם שחתו והשחיתו” (ועד”ו מפרש”י לעיל לב, ד. לקמן לד, א) משמע לכאן, שכל הערב רב חטאו בעגל, ומכיון שמצינו מהערב רב גם לאחרי חטא העגל (פרש”י בהעלותך יא, א. שם, ד), עכ”ל ככפנים (שלא מתו כולם).

(16) אלא שהסדר בזה הוא שתחלה צ”ל „ויגוף גו’ וקצת – ואח”כ דבור (ומחילה) בגלוי „עלה גו’ והעם”.

(16*) ואף שזהו בדור”ל (ע”ז מד, רע”א) – הרי מכיון שמביאו רש”י בפירושו עה”ת מובן שכ”ה גם ע”ד הפשט.

(17) פרשתנו לד, א.

(18) להעיר (ע”ד הדרוש) מאהבת יונתן הפטורת במדבר. חת”ס עה”ת פרשתנו לב, כח.

לעילוי נשמת

השליחה שטערנא שרה ע”ה

בת - יבלחט”א - הרה”ת ר’ מנחם מאנס שליט”א נוימן
נפטרה בדמי ימיה, בת י”ד שנה, ביום כ”ף אדר א’ ה’תשע”א

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע”י ידידי’

מרת אסתר שיינדל תחי’ שגלוב

ומשפחתה שיחיו

הוספה

בשורת הגאולה

פ"ט.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האָט שוין דעם ריבוי הכי גדול פון „מעשינו ועבודתינו“ פון אידן במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, און איצטער האָט מען שוין פאַרענדיקט אויך די לעצטע בירורים – איז איצטער די הדגשה בעיקר ולכל לראש אויף דער סיום ושלימות וגמר העבודה – צו ברענגען דעם גימ"ל פון גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק וש"ק פרשת כי תשא, י"ד י"ח אד"ר תשנ"ב)

בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד"מעשינו ועבודתינו" דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת כבר סיימו גם את הבירורים האחרונים – כעת ההדגשה בעיקר ולכל לראש על סיום ושלימות וגמר העבודה – להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

ה. „לך עלה...“ – אמור לגבי „ערב רב“ אשר עבדו לעגל

לפי כל האמור לעיל מובן החידוש שבפסוק „לך עלה... והעם...“ בנוסף לפסוק „לך נחה את העם...“:

בפסוק „לך נחה את העם...“ מדובר על בני ישראל אשר לא עבדו לעגל, שהרי עובדי העגל מבני ישראל נדונו בשלוש מיתות. וחטאם היה בכך שלא מזה וכדומה¹⁹.

ואילו בפסוק „לך עלה...“ הודיע הקדוש-ברוך-הוא למשה דבר חדש, שאפילו אלו מבין „ערב רב“ אשר חטאו בחטא העגל ונתרו בחיים כיון שלא היו לכך עדים והתראה – גם לגביהם נאמר „לך...“ ויותר מכך – „לך עלה...“, שגם אצלם תהיה עליה.

ובמה מתבטאת עלייתם? על כך אומר רש"י „כאן לא אמר ועמך“: הם חזרו בתשובה על חטאם, ולכן אין לכנותם „עמך“, הם מכוונים בתואר נעלה יותר – „העם“.

ו. עלה מזה להתרחק מחטא העגל

בכך מובן גם מדוע כאן מדייקת התורה ומוסיפה על הנאמר לפני כן „לך נחה את העם אל אשר דברתי“ את המילים „לך עלה מזה אתה והעם...“, בעוד אשר, לכאורה, צריך היה לכתוב „לך עלה אתה והעם...“.

הדיוק כאן הוא²⁰, שה„עלה“ צריך להיות „מזה“²¹ – לעלות ולהתרחק מחטא העגל, לגבי

19) ולשון רש"י (לב, יט) „וכל ישראל משומדים (מומרים)“ – בלאה"כ צ"ל שהוא לאו דוקא, שהרי כל שבט לוי כשר (פרש"י שם, כו. ברכה לג, ט).

20) ראה גם רע"ב כאן.

21) וי"ל שדיוק זה מתורץ גם לפירוש הראשון ברש"י על „לך עלה מזה“ – „ארץ ישראל גבוה מכל הארצות“ – כי דוקא מזה שנאמר „לך עלה מזה גו' אל הארץ גו'“ ידעינן ש„א"י גבוה מכל הארצות“.

והביאור: מכיון שמשה ה' או בהר*, הרי עלייתו לא"י אינו „מזה“ (מן ההר) שהרי מקודם הוצרך לירד מן ההר: אלא שהפסוק מדגיש „עלה מזה“ ללמדנו שגם ההליכה

(* שהרי בפשטות ה' דיבור זה באותו הזמן של הדיבור „לך נחה גו'“ וכדמשמע גם מעקב י. יא ובפרש"י שר"י כאשר יושב משה אל ה' (פרשתנו לב, לא).

משה אשר „לא נתתי לך גדולה אלא בשבילם“²², ולגבי ה„ערב רב“ – אשר עבדו לעגל.

ואילו אצל בני ישראל, שלגביהם נאמר „לך נחה את העם...“, ואשר לא עבדו לעגל, אין צריך להדגיש „לך... מזה“, מחטא העגל.

ז. ערב רב – „מעשי משה“

אך למרות הכל עדיין אין מובן: כיצד ייתכן שדוקא אצל ה„ערב רב“, אשר הם היו עיקר החוטאים ועובדי העגל – „הם שחתו והשחיתו“ – הרי (א) לא כולם נידונו במיתה²³, (ב) דוקא אצלם נאמר „עלה“, ולא סתם „נחה“?

ויש להסביר על כך, תוך הקדמת מאמר חז"ל²⁴ שהמשכן נצחתי כיון שמעשי משה הם נצחיים. וזאת כאשר הוזהב והכסף וכדומה הובאו על ידי כל ישראל, מעשה המשכן וכליו היה על ידי בצלאל וכו' ולא על ידי משה²⁵, ורק ההקמה היתה על ידי משה, וההסבר כיצד לעשותו – „אשר הראית“^{25*}. ואם כך, על-אחת-כמה-זכמה „ערב רב“²⁶ שקבלת מעצמך וגיירתם, שאז זהו „הנפש אשר עשה“²⁷.

ח. חטא העגל – גזירת מלך כדי להגיע למעלת התשובה

ויש לומר, שההסבר הפנימי לכך הוא: השלימות של תיקון חטא העגל מתבטאת בכך שלא איבדו את ה„ערב רב“, אלא תיקנו והעלו אותם, כדלהלן.

לא"י ממקום גבוה (כמו הר) נק' „עלה“, כי „א"י גבוה מכל הארצות“.

22) פרש"י לעיל לב, ז.

23) ע"ד הפשט אפ"ל שהוא עדמש"נ (עמוס ג, ב), רק אתכם ידעתי גו' על גן אפקוד עליכם את כל עונותיכם“.

24) סוטה ט, סע"א (הובא ביל"ש תהלים רמז תשי"כ), וראה תדבאר פ"ח. צפע"נ עה"ת ר"פ תרומה. ברכה לד, א.

25) פרש"י פקודי לט, לג.

25*) תרומה כו, ל.

26) וראה ע"ח של"ב פ"ב ש, הם ניצוצין של משה בסוד כו' שחת עמך כו' ע"כ טרח בעבורם כ"כ ומת במדבר בעבורם* כי רצה לתקנם – כנזכר במ"א – וראה שער הפסוקים בפ' שמות בארוכה.

27) פרש"י לך יב, ה.

(* להעיר מדברים רבה פ"ב. ט. ח"ב קנ. טע"א.

העוסקים רק בדברים שהם עניני קדושה מלכתחילה, הם טוענים, שבהם מתקדש „שמו של הקדוש-ברוך-הוא“,

אך להשפיע על עוברי עבירה ר"ל – שכפי שמסביר אדמו"ר הזקן⁵⁴, כל עבירה היא ההיפך ממש מרצון ה' ודומה לאיסור השתחואה לעבודה זרה – בזה אין הם עוסקים. לטענתם, אין הם רוצים להתעסק ב„פר של עבודה זרה“. על כך אומרים „כשם ששמו של הקדוש-ברוך-הוא מתקדש על ידי זה שנעמי, כך מתקדש על ידך“ – אחרות ה' מתגלה דוקא על ידי הוצאת יקר מזולל⁵⁵, על-ידי החזרה בתשובה של אלו הזקוקים לכך, ועל ידי כך – זדונות נעשות להם כזכיות.

ואדרבה: אליהו נתן בתחילה לנביאי הבעל את הפר „שעלה לשם הבעל“ שינסו להקריבו,

ורק לאחר מכן הוא הקריב את פרו. כלומר, העבודה של קידוש „שמו של הקב"ה“ באמצעות הפר „שעלה לשם הבעל“ באה לפני „שמו של הקב"ה מתקדש על ידי זה שנעמי“.

וכך גם בעבודה הרוחנית של כל אחד ואחד: אף כאשר העבודה של קירוב יהודי רחוק כרוכה לפעמים ב„גזילת“ זמן משל לימוד תורה ועבודה רוחנית עצמית („זה שעמיי“) – יש לדעת, שצריך לגרום לקידוש שם שמים על ידי העלאה לקדושה של הפר „שעלה לשם הבעל“ – קירוב יהודי הרחוק מיהדות, כשם ש„שמו של הקדוש-ברוך-הוא מתקדש על ידי זה שעמיי“ – בדומה לתורה והעבודה העצמיים שלי.

והעבודה הכפולה, בדומה לסיפור התורה אודות אליהו הנביא מבשר הגאולה, תביא לגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

(משיחות ש"פ תשא תשל"א.

חגה"ש תשכ"ד, ש"פ שמות תשל"ו)

(54) תניא פכ"ד.

(55) ע"פ ירמ' טו, יט. וראה ב"מ פה, א.

כדי להבין זאת יש להקדים ולהבהיר את מאמר חז"ל²⁸ לגבי חטא העגל „לא ישראל ראויו לאותו מעשה“, ושחטא העגל „גזירת מלך היתה... כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה“.

וידוע²⁹ שהביאור לכך בפנימיות הוא, שהענין של „ליתן פתחון פה לבעלי תשובה“ אינו מכוון רק לגבי בעלי תשובה שלאחר מכן, אלא ש(גם) בני ישראל שבתקופה ההיא יגיעו למעלת התשובה. שהרי תשובה היא עבודה רוחנית שהיהודי אינו יכול לבחרה מלכתחילה, אלא אדרבה: האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה³⁰ – אלא רק לאחר שמישהו נכשל, ניתנת לו האפשרות לחזור בתשובה.

אך עם זאת, יש יתרון גדול בעבודת התשובה על פני עבודת הצדיקים, כדברי חז"ל³¹ „מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו“.

ולפיכך, כדי שבני ישראל שהיו במתן תורה ויכלו להגיע למעלת התשובה, אשר כשלעצמן לא היו מגיעים לעבודה זו שהרי „שליטים ביצרים היו“³², היתה הכרחית „גזירת מלך“ שהיצר הרע יוכל לשלוט בהם זמנית, ועל ידי כך יוכלו להגיע למעלת התשובה.

ט. עבודת התשובה – העלאת ניצוץ הקדושה אשר ברע

אחד מן היתרונות של עבודת התשובה על פני עבודת הצדיקים הוא, שדוקא על ידי תשובה ניתן „לברר“ ולזכך את ניצוצות הקדושה שנפלו ונמצאים בתוך שלוש קליפות הטמאות³³.

אדם ישר, צדיק יכול להעלות את ניצוצות הקדושה הנמצאים בדברי הרשות וההיתר, אך

(28) ע"ד ד, סע"ב ובפרש"י שם ד"ה לא עשו.

(29) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 249 ובהערה 28 שם.

(30) משנה סוף יומא.

(31) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד – כדעת ר' אבהו ברכות לד, ב. וראה לקו"ש שם הערה 29.

(32) לשון רש"י ע"ז שם. ולהעיר מד"ה וירד תרמ"ג בסופו: ומה שבמ"ת פסקה זוהמתן אולי י"ל שהו כמ"ש בס"ב בבינונים שהרע שבהם ישן כו' – והרי ענין השליטה ביצירה הוא בבינוני (כשהרע ישן) – כמ"ש בתניא שם לפני" (פ"ג – יח, ב).

(33) ראה בכ"ז דרמ"צ קצא, א. ועוד.

את דברי האיסור עליו לדחות³⁴, ואין הוא יכול להפוך דבר אסור לקדושה.

לעומת זאת בעל תשובה מביא לידי כך שעל ידי תשובה שלימה הופכים זדונותיו לזכויות³⁵. כלומר, לא זו בלבד שהוא מבטל את הרע, אלא יותר מכך – הוא מעלה את ניצוצות הקדושה שנמצאים בזדונות, עד להפיכתם לזכויות וקדושה.

י. הבדל בין עבודת הצדיקים לעבודת בעלי תשובה

הבדל זה בין צדיק לבין בעל תשובה אינו גובע מכך שלצדיק אין „זדונות“, אלא הוא בהתאם להבדל הכללי שבין עבודת הצדיקים לבין עבודת התשובה.

ההסבר לכך הוא: מצד האחדות האמיתית של הקדוש-ברוך-הוא הרי לא ייתכן לומר שיש מציאות כל שהיא שלשם אין מגיעה ח"ו האחדות, כמאמר חז"ל³⁶ „אין עוד מלבדו... ואפילו כשפים... שמכחישין פמליא של מעלה“, אלא שבאחדות זו ישנם שני ענינים: (א) הרע אינו סותר לאחדותו יתברך, כי אין הוא מציאות אלא ענין של „העדר“ – וזה מתגלה על ידי עבודה של דחיית הרע.

(ב) ניצוץ הקדושה המחיה את הרע מתאחד בגלוי עם אלקות, למרות שלפני כן הוא „נתרחק ונחשך כל כך עד שהוא כמו רע“³⁷, כי תכלית בריאת הרע, שזוהו ניצוץ הקדושה שבו, היא, שהוא יתהפך לטוב ויתעלה לקדושה – וזאת על ידי עבודת התשובה, כאשר „זדונות נעשות לו כזכיות“.

יא. אופן ההסתכלות על הרע

באופן כללי, זהו ההבדל בין אחדות ה' כפי שהיא מצד אלקות לבין אופן התגלותה בעולם³⁸:

(34) ראה גם לקו"ת שה"ש ו, ד.

(35) יומא פו, ב.

(36) חולין ז, ב.

(37) המשך תער"ב פרק שעד. סה"מ עת"ר ע' קג. ובד"ה ויגדלו הנערים תרס"ה: ע"ד חתיכה נעשה נבילה.

(38) הבא לקמן – להעיר מההפך (תורת שלום ע' 49

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

על ידי כך שישאל ראו במתן תורה את, פני השור" שבמרכבה. ולכאורה, תמוה מאד: אמנם, כאמור לעיל, חטא העגל, גזירת מלך היתה" – אך כיצד ייתכן שהחטא ייגרם ראית" ,פני השור" שבמרכבה, ומדוע ייגרם חטא כזה על ידי דבר שראו בעת מתן תורה?

ולפי האמור לעיל, שחטא העגל היה כדי להביא את בני ישראל למעלת התשובה, מובן הענין, כיון שעבודת התשובה של ישראל היא המשך לגילוי האלקות במתן תורה:

במתן תורה התגלתה אחדות ה' כפי שהיא מצד „למעלה“⁴³, אבל כדי שתתגלה האחדות גם בעולם למטה, ואפילו במעשי-כשפים שמג' קליפות הטמאות, הרי זה באמצעות (גזירת מלך) וחזרתם של ישראל בתשובה על חטא העגל.

יז. אתהפכא חשוכא לנוהרא

בירור וזיכך הניצוצות שברע התחתון ביותר באמצעות עשיית התשובה על חטא העגל התבטא בזאת שגם אלה מבין ה„ערב רב“ אשר עבדו לעגל ונתרו בחיים חזרו בתשובה.

שהרי ה„ערב רב“, אשר „הם שחתו והשחיתו“, מסיית ומדיחים, שתורתנו – תורת אמת – קובעת שאסור ללמד עליהם זכות^{43*}, הם משלש קליפות הטמאות⁴⁴ והרעות לגמרי,

43 הכונה באהדות ה' מצד „למעלה“ כאן היא [?] לענין ההעלאה כו' (דלעיל בפנים), כי אם שכללות הגילוי דמ'ת

[שכולל ב' אפני אחדות דלעיל ס"א – הן גילוי אחדותו ית' מצד (למעלה – היינו) הפנימיות והכונה העולם, והן גילוי אחדותו ית' מצד (למטה – היינו) עניני העולם גופא] ה' לא מצד התחתון כ"א מצד אלקות, בדרך מלמעלה למטה – ראה לקו"ת ראה כה, ב. ד"ה וירד שם. המשך תרס"ו ע' שג. המשך תרע"ב ח"ב ע' התקל.

43* (43) סנהדרין כט, א. פרש"י בראשית ג, יד.

44 ובפרט קודם שגייס משה שהיו מגקה"ט. ואין זה סותר להמבואר בכ"מ [רמ"ז לוהר פרשתנו קצא, א. מא"א (וש"ג) וקה"י ע' ערב רב. ולהעיר מאנה"ק סכ"ז (קמד, ב) שהערב רב יונקם מן] – כי זהו בדוגמת הפי' (היד"א במדבר קדמות מע' ג' אות ג') במחז"ל, גר שנתגייר – שהמגייר הוא גר מעיקרא [ובכ"ז קודם שנתגייר הוא מגקה"ט]. ולהעיר מנבוהראדון שהחריב כו' ולבסוף נתגייר (גיטין צו, ב.) ועוד.

ואולי החילוק – שזה בחיצונית וזה בהעלם בפנימית.

מצד אחדות ה' כפי שהיא מתגלה בעולם, כלומר, שהעולם מצדו מאוחד עם אלקות, הרי כיון שמהות הרע כפי שהוא מצד העולם היא היותו מנוגד לאלקות, מתגלה אחדות ה' על ידי דחיית הרע, שעל ידי כך בא הגילוי שהרע הוא „העדר“ ואי-מציאות.

לעומת זאת, מצד האלקות הרי המציאות האמיתית של כל דבר היא פנימיותו – הניצוץ האלקי ודבר ה' המחיה אותו. ולפיכך, מבחינת „דבר ה'“ המחיה את הרע, כביכול, מורגש, שמציאותו של הרע היא התעלותו לקדושה על-ידי תשובה.

יב. עבודת הצדיקים – המשכה בעלי תשובה – העלאה

וזהו ההבדל בין עבודת הצדיקים לבין עבודת התשובה³⁹:

עבודת הצדיקים היא באופן של המשכת⁴⁰ אלקות בתוך העולם⁴¹ – מלמעלה למטה. וכך גם לגבי הרע – הם מגלים את אחדות ה' יתברך המצויה גם ברע, כפי שהוא מצד העולם – המעלים ומסתיר ומנוגד לאלקות. וזאת, כאמור, על ידי דחיית הרע.

ואילו עבודת בעלי תשובה היא בהעלאה⁴⁰ ממטה למעלה – לצאת מהעולם. וכך גם לגבי הרע – הם חשים בפנימיות אשר ברע, ב„דבר ה'“ המאוחד עם הקב"ה – ולכן הם מעלים, באמצעות התשובה, את הרע לקדושה.

יג. חטא העגל נגרם כתוצאה מראיית פני שור שבמרכבה

בכך יובנו דברי חז"ל⁴² שחטא העגל נגרם

ואילך. ע' 184 ואילך. (ועוד) בין ב' אופני היחוד, הוי' אחד מלמטה למעלה והוי' אחד מלמעלה למטה.

39 ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 125 ואילך בביאור הפלוגתא דרע"ק ור"י (מכילתא יתרו כ, א) אם אמרו „על הן הן ועל לאו לאו“ או „על הן הן ואל לאו הן“. ועיי"ש בארוכה ע' 132 הערה 35 ביאור הסיפור דרע"ק ותלמידיו בברכות (סא, ב).

40 ראה ד"ה תקעו תרס"א. ובכ"מ.

41 שלכן דוקא ע"י עבודת הצדיקים נעשה דירה בתחתונים (לקו"ת שה"ש ד"ה מי יתכן. אה"ת שם. המשך תרס"ו ע' תקלג. ועוד).

42 תנחומא פרשתנו כא. שמו"ד פמ"ב, ה.

ואין בהם טוב כלל^{44*}, וחזרתם בתשובה היא אתהפכא חשוכא לנוהרא (=הפיכת חושך לאור) – „ודונות נעשות לו כוכיות“.

וזהו הפירוש בפנימיות הענינים ל„לך עלה מזה...“: „העליה „מזה“ – העליה שנגרמה באמצעות חטא העגל מובעת בכך שה„ערב רב“ נתעלו לקדושה, ש„עמד“ הפכו ל„העם“.

טו. ענין זה מצוי גם בהפטרות – אליהו בהר הכרמל

ההפטרות הן „מענינה של הפרשה“⁴⁵. הענין שלעיל נמצא גם בהפטרה⁴⁶ של פרשת תשא, בסיפור אודות אליהו בהר הכרמל:

על הפר „שעלה לשם הבעל“ אומרים חז"ל⁴⁷, שהוא לא רצה ללכת, ואמר לאליהו... הוא (פרו של אליהו) עולה לחלקו של הקב"ה ושמו של הקב"ה מתקדש עליו, ואני עליתי לחלק הבעל להכעיס את בוראי". ועל כך ענה אליהו, „כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על ידי זה שעמי, כך מתקדש על ידך“.

משמעות הענין בפשטות היא: כשם שפרו של אליהו קידש את שמו של הקדוש-ברוך הוא על ידי הנס שהתרחש בהקרבה, אשר הוכיח בגלוי את אמיתותה של נבואת אליהו, כך גם הפר „שעלה לשם הבעל“ קידש את שמו של הקדוש-ברוך הוא על ידי ש„אין קול ואין עונה“⁴⁸ בעת הקרבתו – הוכחת השקר של נביאי הבעל, ועל ידי כך – אמת ה'.

אך עדיין אין מובן: מלשון המדרש „כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על ידי זה שעמי, כך מתקדש על ידך“ נראה, שקידוש שם ה' על ידי שני הפרים היה באופן זהה. אך, לכאורה: קידוש ה' על ידי פרו של אליהו נעשה באמצעותו ובפר עצמו – אמיתות ה' התגלתה בהקרבתו. לעומת זאת, קידוש שמו של הקב"ה על ידי הפר

* (44) תניא ספ"ו.

45 טושו"ע א"ח רספ"ד. שו"ע אדה"ו שם (וסרפ"ג).
46 מ"א יח, כ ואילך (ולמנהג האשכנזים – שם, א ואילך).

47 במדבר פכ"ט, ט. יל"ש מ"א רמז ריד. הובא ברד"ק (ופרש"י) מלכים שם, טו.

48 מלכים שם (ושם, כט).

„שעלה לשם הבעל“ נעשה באופן שלילי, או הקרבתו הוכיחה שהבעל אינו אמת?

ההסבר לכך הוא: באמצעות עבודת אליהו והשפעתו על ישראל לחזור בתשובה⁴⁹ נתגלתה למטה אחדות ה' – „ה' הוא האלקים“⁵⁰ – כפי שהיא מצד „למעלה“⁵¹. וכיון שמצד אחדות זו גלוי „דבר ה'“, הפנימיות שבכל דבר בעולם – לפיכך, כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על ידי זה שעמי, כך מתקדש על ידך“ – וזהו אותה אחדות⁵², שהרי באמצעות התשובה נתגלתה פנימיות הפר שעלה לשם הבעל⁵³ – עלייתו לקדושה.

טז. ההוראה למעשה

מכך נלמדת גם ההוראה למעשה: יש

49 כאמרם „ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים“ (מלכים שם, לט). וראה אה"ת עה"פ (וראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 174), „ש"פ „ה' הוא האלקים“ הו"ע התשובה.

50 מלכים שם.

51 להעיר דאליהו ענינו שם ב"ן (ראה המשך תרס"ו ס"ע קנו ואילך). ד"ה וה"ס תש"ח. (ועוד), העלאה מלמטה למעלה, בדוגמת עבודת התשובה (ראה הנסמן לעיל הערה 40).

52 וע"ד משנ"ת (לקו"ש שנסמן לעיל סיום הערה 39) בשיטת רע"ק שבנ"י ענו (בעת מ"ת), „על הן הן (וגם) על לאו הן“, עיי"ש.

ויל"ל, דזה שהפר אמר „הוא עולה לחלקו של הקב"ה כו' ואני עליתי לחלק הבעל להכעיס את בוראי“, אין הכוונה (כפשטות הלשון) שלא רצה בזה משום שעי"ז הוא נקרב לע"ז – שא"כ, מהו אריכות הלשון „אני וחברי יצאנו מבטן אחד כו' והוי עולה כו' ואני עליתי כו'“, והוליל רק שלא רצה לילך כו' לעלות „לחלק הבעל להכעיס את בוראי“, ולמאי נפיק"מ שחברו „עולה לחלקו של הקב"ה“ ? –

כ"א: אף שגם עי"ז שעולה לבעל מתקדש שמו של הקב"ה (כי בזה מגלה שנביאי הבעל אינם אמת) – מ"מ, למא יוגרע חלקו מ„חברו“ (ש„יצאנו מבטן א' כו'“, ששם שמים יתקדש על ידו (לא בו גופא, כ"א) באופן שלילי „על לא לאו“), שמציאות ד, להכעיס את בוראי“ אינה אמיתית (כ"א – העדר), ולא באופן חיובי – שיוקרבו לה,

וע"ד ענה לו אליהו, כשם ששמו של הקב"ה מתקדש כו' כך מתקדש כו' – שמצד עצמותו ית' היה אותה האחדות, באופן חיובי – „על לאו הן“, כפפנים.

53 עפ"מ בשו"ת הרדב"ז (סי' אלף טו) הדמו"מ בן אליהו והפר היינו עם, שרו וכחו של פר – יומתק ג"כ מה שגם לאחרי מענה אליהו „כשם כו' לא רצה הפר לילך כו' ו„אל כו' עד שתמחניו בידים“ –

כי זה „ששמו של הקב"ה מתקדש כו' על ידך“ הוא דוקא מצד „הכוונה“, דבר ה' של הפר, אבל לא בכחו של הפר כמו"ש למטה ונקרב לבעל: ולכן נרגש זה (ד, כשם כו'“) רק ב„שו"ו וכחו של פר“ למעלה, וכדי שהפר למטה ילך כו' הוא דוקא ע"י שאליו מסרו בידיים.